

Թիւ 38

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ. Դ. 2020

ԱՌԻԾԸ ԵՒ ԱՅԾԸ

Առիծը բարձր ժայռի մը վրայ տեսաւ
Այծ մը սեւուլիկ՝ դաշտին մէջ մօտակայ:
Առիծը վեր չկարենալով ելլել՝
Անուշ ձայնով կ'ուզէր այծը համոզել
Վար իշնելու եւ հոն խոտ ձաշակելու:
«-Ով բարեկամ,- ըսաւ անոր,-դուն ինչո՞ւ
Այդ բարձր ժայռերուն վրայ մագլցելով
Մամուռ կ'ուտես, վարը խոտեր կան համով,
Լաւ կ'ընես եթէ շուտով հոս՝ վար իշնես,
Առատ, համեղ եւ թարմ խոտեր կ'ուտես»:
Օն, մտիկ ըրէ ինծի, եւ վար իշիր:
«Եթէ- պատասխանեց այծը հեգնալի՝
Սիրով կ'իշնէի, եթէ հոն չ'ըլլայիր.
Չեմ խարուիր խօսքերէղ խարեպատիր»:
Օտարին քաղցր խօսքէն պէտք չէ խարուիս:
Այլ ջանա՛ ծնողիդ խրատին հետեւիլ:
Թշնամիդ որքան ալ բարի ձեւանայ,
Իր շահերուն համար այդպէս կը վարուի:

Աշակերտները կը գրեն ՅԱՂՋԱԿԱԼ ԱՆԿԱՄԱԾ ՄԵՐՆ Ե

Մանկապարտէզի աշակերտուիի էի երբ Սուրիայ պատերազմը, սկսաւ եւ ես ականատես նղայ ծննդակայրիս Հալէպ քաղաքին ոմբակոծութերուն: Սարսափելի օրեր էին: Կը փորձեմ յիշողութենէս սրբել այդ սեւ օրերուն յուշերը եւ փառք տալ Աստուծոյ որ ողջ մասցինք ու այսօր բնականոն կեանք կ'ապրինք:

Բայց անցնող օրերուն, մեր տան բնականոն ընթացքը փոխուեցաւ: Հայրս հեռատեսիլի լուրերուն եւտեւելով մտահոգութիւն կը յայտնէր ըսելով.

-Արցախէն լաւ լուրեր չեն զար:

Մայրս դիմատեսրի էջերը դիտելով արցունքուտ աշքերով նահատակներու անուններ կու տար:

-Մեւ ամպերը կրկին պատեր են մեր հայրենիքի երկնակամարը,- կ'ըսէր:

Մեր քաջարի զինուորները արեան գնով կը պաշտպաննեն հայրենիքը: Անոնք ուխտած են թիգ մը անզամ հող զգիջիլ թշնամիին:

Մենք խաղաղասէր ծողովուրդ ենք, բայց թոյլ չենք տար որ, թշնամին ոտնակոխէ մեր արդար իրաւունքը մեր նահատակներու արիւնով շաղախուած հողը:

Թող ողջ աշխարհի իմանայ, որ Արցախը մերն է ու անկասկած մերը պիտի մնայ:

Համոզուած եմ, որ պիտի յաղթենք ու թշնամին ամօթահար պիտի մնայ, որովհետեւ մենք կամաւոր զինուորներով կը պաշտպաննենք մեր հայրենի հողը, իսկ թշնամին վարձկաններով կը փորձէ իրականացնել իր երազը, բայց ի զուր...

Աշխարհասփիւո հայութիւնը կողքիդ է անպարտելի խրոխտ Արցախ:

Սելա Աստարձեան
Ազգ. Քարեն Եփիկ Ճեմարան
Ը. կարգ

Թիւ Պատրաստե՞՛ Ռիթ Կառեն-Շիբուրեան
Նարանշարուե՞՛ Ռաֆայ Քեշիշեան

ՄՏԱՄԱՐՁԱՆՔ

1-Ո՞րն է ձեր հօր զաւակը, որ ոչ ձեր եղբայրն է, ոչ ալ ձեր քոյրը:

2-Դաշտի մը մեջ 10 հոգի կայ, որոնք ունին միայն մեկ հովանոց, սակայն ոչ մեկը կը թրջուի: Ինչո՞ւ:

3-Շատակերին համար կարկանդակէ աւելի լաւ բան մը կա՞յ:

4-Ո՞վ է որ իր բարեկամին եւ իր թշնամիին նոյն աշրով կը նայի:

5-Հովհիւր ո՞ւր կը կենայ սրինգը նուազած ատեն:

6-Ինչո՞ւ նշանառութեան ատեն մեկ աշքերնիս կը գոցենք:

7-Դաշտի մը մեջ սագեր կը քալեն, պոջեւէն երկու հատ, մեջտեղէն երկու հատ եւ ետեւէն երկու հատ: Քանի սագ են:

8-Հիթերի ժամանակ ի՞նչ կ'ընէին երբ գերման մը կը մեռնէր:

9-Նափոլէոն ո՞ւր կը գտնուէր իր 29-րդ տարին լրացնելէն ետք:

10-Ի՞նչ կայ լերան եւ ձորին միջեւ:

:Ակողիւուշ 12-01
:Ճյուղ դվարակ ԽԱ-08 մԱ-6
:Դվարակ մԱ-8
:Չվեռեւուս դդ զուտմուշ մղսման ումսշ-7
:Վեղողյուշ մղյշ
մղյինս ովդմղման տակմա շմակ պտղպիսմ-9
:Վղձառ դվեղվմ-5
:Դվդուկ մղ-7
:Հուլուկման տակմա սմ-3
:Ամեն վի պտղուտ պտղպիսմ-7
մակ-1

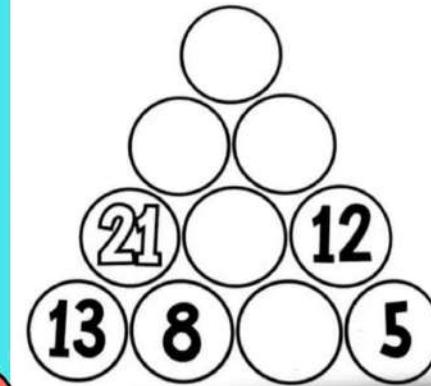

2

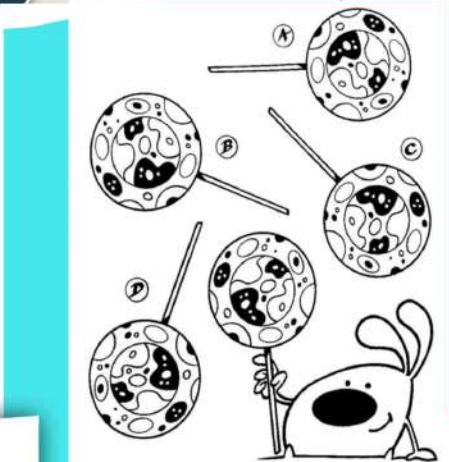
ԵԳՐԴՈՒԹՅՈՒՆ

ԽՍԴԵՐ

Կրնա՞ս ամրողացնել թիւերուն բուրգը զիտնալով, որ խրաբանչիւր շրջանակի մեջի թիւր հաւասար է անոր տակը գտնուող երկու թիւերուն գումարումին:

Կրնա՞ս գտնել կերպարին բռնած սիւսեթին նմանող սիւսեթը:

Կրնա՞ս գտնել 2 պատկերներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող եօթը տարբերութիւնները:

ՀԱՐԱՄԻՏ ԱՂՋԻԿԸ

-3-

Կար ու չկար հովիր մը կար: Օր մը այս հովիրը ոչխարը կը տանի սար արածելու: Յանկարծ կը տեսնէ, թէ դիմացի սարին վրայ բան, մը կը պսպղայ: Կ'երթայ իմանալու, թէ այդ ինչ է: Կը նայի, ի նշ տեսնէ ոսկին սանդ: Սանդը տուն կը բերէ եւ աղջկան կ'ըսէ.

-Ես այս սանդը թագաւորին նուէր պիտի տանիմ:

-Այդպիսի բան չընես, այս հայրիկ, - կ'ըսէ աղջիկը, - դուն վարսանդը չունիս: Երբ սանդը թագաւորին տաս, ան վարսանդն ալ պիտի ուզէ եւ զիխուզ փորձանք պիտի գայ:

«Ի նշ ականջ դնեմ այս անխելք աղջկան», կը մտածէ հովիր: Կ'առնէ սանդը, կ'երթայ թագաւորին քով եւ կ'ըսէ.

-Թագաւորը ապրած մայ, կը խնդրեմ, որ այս ոսկին սանդը ինձմէ նուէր ընդունիս:

Թագաւորը կը յափշտակէ սանդը ու կ'ըսէ.

-Սանդը տուիր, վարանդն ալ տու'ր: Երէ երեք օրէն չրերես, գլուխու կը կտրեմ:

Հովիր շատ կը տիսրի:

-Աղջիկս այդպիս ալ բաս. սանդը երբ տաս, վարսանդն ալ կ'ուզէ: Մտիկ չըրի, պատիժիս պրժանի եմ:

-Աղջիկդ այդքան ն խելացի է, - կը զարմանայ թագաւորը:

-Այս, թագաւորն ապրած մայ, - կը պատասխանէ հովիրը:

-Երէ այդպիս է, կ'երթաս, աղջկադ կ'ըսէս եթէ ան քովս գայ ոչ ոտքով, ոչ ձիով, ոչ տկլով, որ հազուած, ոչ ցերեկով, ոչ զիշերով, ոչ կէսօրին, ոչ ալ առտու, ես կ'ամուսնանամ հետը եւ վարսանդն ալ չեմ պահանջեր:

Հովիր տիսուր տրտում կը վերադառնայ ու աղջկան կ'ըսէ.

-Եթէ թագաւորին քով երթաս ոչ ոտքով, ոչ ձիով, ոչ տկլոր, ոչ հազուած, ոչ ցերեկով, ոչ զիշերով, ոչ կէսօրին, ոչ ալ առտու, զիս մահէն կը փրկես:

Աղջիկը բնաւ չի վախնար: Ձկնորսական ուռկան կը փաթթէ ինքն իր վրայ, կը հեծնէ այծին, ինք կ'երթայ այծի մէջքին նստած, բայց ոտքերը գետին կը դնէ: Եւ կ'երթայ թագաւորին քով ոչ զիշերով, ոչ կէսօրին, ոչ ցերեկով, ոչ ալ առտուն, այլ մուրնուլոյսին: Երբ թագաւորը կը տեսնէ որ աղջիկը մուրնուլոյսին եկեր է, ուռկանով փաթթուած, այծին հեծած ու ոտքերը գետնին դնելով, կ'ըսէ.

-Դուն իմ կինս կ'ըլլաս: Միայն մէկ պայմանով, ոչ մէկու կ'օգնես քու խորհուրդներովդ: Երբ մոռնաս այս պայմանը ու զայն խախտես, անմիջապիս պալատէն կը հեռանաս:

Անոնք կ'պմուսնանան, հաշտ ու սիրով կ'ապրին: Երկար ժամանակ թագուիին ոչ մէկու խորհուրդ կու տայ, մինչեւ որ այդ քաղաքին մէջ այդպիսի դէպք մը կը պատահի:

Մարդ մը շուկայ կ'երթայ: Անոր մատակը քուռակ կը ծնի, իսկ քուռակը կը վազէ ուրիշի մը քով, որ շուկայ եկեր էր իր կրտած ձիով: Կրտած ձիուն տէրը կ'ըսէ.

-Այս քուռակը իմս է:

Անոնք կը սկսին վիճիլ, այնքան կը վիճին, որ խնդիրը կը հասնի թագաւորին: Թագաւորը դատի կը նստի ու կ'ըսէ, թէ զաւակը միշտ ալ իր մօր մօտ կը վազէ. Ուրեմն կրտած ձին է քուռակին ծնողը: Մատակին տէրը աստիճաններէն վար իշնելու ատեն անընդհատ կը կրկնէ.

-Կրտած ձին քուռակի ծնունդ տուեր է, կրտած ձին քուռակի ծնունդ տուեր է:

Շարունակելի

ՀՈՒՆ ՀԱՐՑՈՒՐ «ԿԿՈՒ»Ն ԹՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵ

1-Ինչո՞ւ ծառերուն տերեւները աշնան իրենց գոյնը կը կորսնցնեն:

Լոյսի պակասին պատճառով: Տերեւներուն կանաչ գոյն տուող քլորոֆիլը /կանչոն/ մեծ քանակով լոյսի պէտք ունի: Երբ նուազ արեւ կայ, այդ գոյնը կ'անհետանայ եւ ուրիշ գոյներ կը յայտնուին:

2-Որո՞ւ սիրտը աւելի արագ կը տրոփէ երեխայի՞ մը,թէ՞ չափահասի մը:

Երեխայի մը սիրտը: Նորածինին պարագային մէկ վայրկեանին մէջ 120 զարկ է: Չափահասին պարագային անիկա 60-80 զարկ է:

3-100 տարեկանին մենք որքա՞ն ժամանակ քնանալով անցուցած պիտի ըլլանք:

ա-Մօտաւորապէս 30 տարի

բ-Մօտաւորապէս 50 տարի

զ-Նուազ քան 20 տարի

Դատասխան

Քիչ մը աւելի քան 30 տարի: Երեխայ մը 24 ժամուան ընթացքին 20 ժամը կ'անցընէ քնանալով: 10 տարեկանին մենք պէտք ունինք 10 ժամ քունի: Չափահաս տարիքին 7-8 ժամ քունք բաւարար է: Մենք մօտաւորապէս մեր կեանքին մէկ երրորդը քնանալով կ'անցընենք:

4-Աշխարհի վրայ աւելի մեծ թիւով ստնաւորներ գոյութիւն ունին քան միջատներու տեսակներ:

Ճի շդ, թէ սխալ:

Դատասխան

Սխալ: Ստնաւորները կ'իշխեն երկրագունդին վրայ, անոնց զիխուն է մարդ արարածը: Սակայն միջատները թիւով աւելի շատ են: Գոյութիւն ունին մօտաւորապէս 4600 ստնաւորներու տեսակներ, մինչ մենք ծանօթ ենք աւելի քան 1 միլիոն միջատի տարբեր տեսակներու

5-Երբ դուն կայծակը կը տեսնես եւ որոտումը կը լսես 10 երկվայրկեան ետք, կրնակ ս գիտնալ ամարտակին հեռաւորութիւնը: Ինչպէ ս:

Կարձ բազմապատկութիւն մը ընենք: Գիտնալով, որ կայծակը որոտումէն առաջ կը յայտնուի, որովհետեւ լոյսը ձայնին աւելի արագ կը յառաջանայ, 10/ կայծակին եւ որոտումին միջեւ անցած ժամանակը/ բազմապատկէ 340 ով /ձայնին արագութիւնը մերը/մէկ երկվայրկեանին մէջ/ հաւասար է 3400 մերը:

6-Մէք երկրագունդին վրայ ընդհանուր ջուրի քանակին որքան նը անուշ ջուր է:

Ա-3 առ հարիւրը

Բ-30 առ հարիւրը

Գ-50 առ հարիւրը

Դատասխան

3 առ հարիւրը: Եւ այս ջուրին մեծ բաժինը բեւեռային սառոյցներուն մէջ անշարժացած է: Երկրագունդին ջուրէն միայն 1 առ հարիւրը կրնայ ծառայել դաշտերը ջրելու, խմելու, լուացուելու... հետեւաբար ջուրը պէտք չէ վատնել, ան հազուագիւտ է եւ թանկագին:

7-Լեզուն մարդուն ամէնին զօրաւոր մկանն է:

Ճի շդ, թէ սխալ:

Դատասխան

Ճիշդ: Համեմատած իր չափին՝ լեզուն մեր մարմսին ամէնին զօրաւոր մկանն է:

8-Այծը երեք ստամոք ունի:

Ճի շդ, թէ սխալ:

Դատասխան

Սխալ: Այծը ունի չորս ստամոք՝ միւս բոլոր որոճացողներուն նման: Առաջին երկու ստամոքներուն մէջ անասունին ուտելիքները կը խմորին, երրորդին մէջ ջուրը և հանքային նիւթերը կը վերամշակուին, եւ